

ПЕРЕЛИТИСЯ У СВІТЛО – ЦЕ І Є ЖИТТЯ ПРОЖИТЬ
(професору Полтавської державної аграрної академії
Миколі Миколайовичу Опарі – 70 років)

Нещодавно проректору з наукової роботи Полтавської державної аграрної академії, професору, кандидату сільськогосподарських наук, Заслуженому працівнику сільського господарства України Миколі Миколайовичу Опарі виповнилося 70 років.

Народився ювіляр 23 лютого 1940 року в селі Мошни на Черкащині. Роки його дитинства припали на лихі післявоєнні роки, коли, щоб не залишитися голодним, доводилося влітку по полях збирати колоски та їстівне насіння дикорослих трав. Важко було родині без батька, який загинув на війні, і лише завдяки любові та самовідданості мами, Марини Федорівни, він пережив голодні 1947-1948 роки. Мабуть, саме тоді й визначилася майбутня хліборобська доля нашого ювіляра. У 1957 році, після закінчення середньої школи, він поступив на агрономічне відділення Золотоніського сільськогосподарського технікуму. Доля розпорядилася так, що першу агрономічну практику Микола Миколайович здобував на полтавській землі, працюючи агрономом колгоспу "Росія" Глобинського району, звідки пішов на службу до лав Радянської армії.

А далі – навчання на агрономічному факультеті Полтавського сільськогосподарського інсти-

туту. Природна допитливість, жага до знань привела його до студентського наукового гуртка при кафедрі агрохімії та ґрунтознавства. Микола Миколайович завжди з теплотою згадує студентські роки: високопрофесійний рівень викладання дисциплін, численні студентські наукові конференції у різних вузах України і колишнього Радянського Союзу, де була можливість виступити з доповіддю і пізнати щось нове, познайомитися з цікавими людьми. Все це формувало майбутнього організатора та науковця.

Після закінчення інституту в 1968 році М.М. Опарі було запропоновано працювати в обкомі комсомолу, де з притаманною йому відповідальністю очолив роботу по створенню молодіжних сільськогосподарських ланок.

Однак бажання вдосконалювати свій професійний хліборобський рівень та прагнення до знань не залишили його, і невдовзі він вступає до аспірантури при кафедрі агрохімії та ґрунтознавства Полтавського сільськогосподарського інституту. Науковий керівник – завідуючий кафедрою, доцент Михайло Васильович Чуб, поряд із інтелігентністю, порядністю та високою ерудицією був досить вимогливим і суворим викладачем-науковцем і, зрозуміло, вимагав від своїх аспірантів глибини вивчення питання, чистоти експерименту та оригінальності. Тому часто доводилося засиджуватись у бібліотеці, багато працювати у полі та лабораторії. Через рік Микола Миколайович перейшов на навчання до заочної аспірантури, успішно поєднуючи її з роботою на посаді асистента кафедри.

Незважаючи на труднощі, в 1975 році він успішно захистив дисертацію на тему: «Урожай і якість зерна озимої пшениці при застосуванні мінеральних добрив у розрахункових дозах», одержавши наукову ступінь кандидата сільськогосподарських наук.

1976 рік. Молодого науковця викликають до тодішнього Полтавського обласного комітету партії і пропонують роботу у сільськогосподарському відділі. Цілих 12 років життя він присвятив вирішенню різних проблем села, наполегливо працюючи інструктором, а згодом – заступником завідуючого сільськогосподарським відділом обкому. Це були надзвичайно напружені роки: постійні відрядження, робота з людьми на

місцях, наради, вирішення соціальних та виробничих проблем. Можна із впевненістю сказати, що за ці роки Микола Миколайович побував чи не в кожному селі і знав проблеми кожного господарства області. Навчання та підготовка сільськогосподарських кадрів, впровадження ґрунтозахисної системи обробітку ґрунту, відродження малих сіл Полтавщини – це лише окремі аспекти його роботи.

Недарма кажуть, що життя іде по спіралі. З 1988 по 1992 рік наш ювіляр знову працює у рідному інституті, на посаді проректора факультету підвищення кваліфікації. Тепер основна його робота пов'язана із перепідготовкою спеціалістів аграрної сфери області, – робота із людьми, яких він уже добре знав і розумів по минулій роботі. За цей час шліфується викладацька майстерність, і в результаті – заслужене отримання вченого звання доцента.

Із 1992 року його багатий досвід роботи проявляється у новій якості – і Микола Миколайович стає генеральним директором науково-виробничого об'єднання «Еліта», у складі якого – найстаріша на Україні Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція ім. М.І. Вавилова та чотири дослідних господарств області. У 1998 році на базі дослідної станції було ство-

рено Центр наукового забезпечення агропромислового виробництва області, до якого ввійшли Полтавський державний сільськогосподарський інститут та шість науково-дослідних установ області, в яких трудилося понад 500 наукових працівників. Керівником новоствореного центру призначають М.М. Опару.

Науковий центр стає добрим порадиником працівникам сільського господарства. Постійні публікації науковців у обласній газеті «Село Полтавське», розробка рекомендацій виробництву, узагальнення передового досвіду, проведення обласних нарад, навчань та конференцій – лише невеликий перелік роботи Центру.

Проте душею він завжди із рідною Альма-матер – Полтавською державною аграрною академією. І в 2000 році Микола Миколайович вирішує повернутися на рідну кафедру землеробства та агрохімії. Крім того, на його плечах лежить уся наукова робота академії. Посада проректора з наукової роботи вимагає постійного спілкування з науковцями та виробничниками, аспірантами й здобувачами, молоддю. Тому його важко застати у кабінеті: він постійно у живій роботі – на факультетах, рідній кафедрі, в аудиторях на заняттях.

Микола Миколайович з колегами та однодумцями агрономічного факультету

Незважаючи на значну завантаженість, ювіляр постійно співпрацює з науковими журналами, обласною пресою, виступає на телебаченні та радіо. Разом із викладачами кафедри у короткий термін був написаний та виданий пакет методичних розробок із дисципліни «Агрохімія», що значно поліпшило якість знань студентів. У кінці 2003 року вся академія відсвяткувала 75-річчя кафедри землеробства та агрохімії. До цієї дати була проведена Всеукраїнська науково-практична конференція, і згодом рішенням Вченої ради академії кафедрі було присвоєно ім'я професора Віктора Івановича Сазанова, видатного вченого, засновника кафедри.

Науковий доробок Миколи Миколайовича Опари включає понад 50 друкованих праць (серед них – статті, методичні та монографічні видання), значну кількість статей в обласних та районних газетах. За багаторічну сумлінну працю він нагороджений медалями «За доблестний труд» та «Ветеран труда». Йому присвоєні звання «Заслужений працівник сільського господарства України» та «Відмінник аграрної освіти та науки України». Мало кому відомо, що Російська академія сільськогосподарських наук нагородила його медаллю Т.С. Мальцева.

Кажуть, той, хто зумів виростити два колоски, там де ріс один, заслуговує найвищої людської подяки. За своє життя Микола Опара виплекав не одне поле. Він сповнений любов'ю і синівською вірністю до землі й природи. Вона правди-

ва, сувора, але завжди права. Всі помилки – від людей. Тож вірять, що прийдешне покоління гідно примножить хліборобський спадок своїх батьків.

Микола Миколайович Опара зумів безпомилково вибрати головне в житті: істинну любов до свого народу і вірність професії. Йому притаманні романтично-емоційна чистота почуттів і повна гармонізація переконань та вчинків, людська надійність і порядність у всьому, аж до побутових дрібниць.

Ми пишаємося, що в колективі нашої академії працює така людина. Від усього колективу рідного вузу, всіх, хто Вас знає і шанує, всієї багатотисячної армії полтавських хліборобів зичимо Вам міцного здоров'я, творчої наснаги та ще багато-багато років плідної праці.

*Коли покриваються снігом дерева і місто.
І сонце на сході взялося червоним вогнем.
Коли у вікно заглядають засніжені віти, –
Вітаємо Вас з ювілейним і пам'ятним днем!
Нехай Вас чекають нові і вершини, і далі!
Ще довго сердечно і трепетно радуйте
світ!*

*Бажаємо радісно дихати,
Змістовно Вам жити й надалі
І в душах людей залишати, як завжди,
І пам'ять незниклу,
Й немеркнучий сонячний світ!..*

*В.М. Писаренко, ректор Полтавської державної аграрної академії, доктор сільськогосподарських наук, професор,
Заслужений діяч науки і техніки України
В.І. Аранчій, перший проректор, кандидат економічних наук, доцент
А.А. Кочерга, проректор із виховної роботи,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент*

Редколегія журналу приєднується до вітань

із нагоди 70-річчя першого заступника головного редактора

нашого часопису Миколи Миколайовича Опари, щиросердно бажаючи,

щоб з голубого неба сходила на нього лише благодать на довгій літа,

щоб його душа стерегла аграрні скарби Полтавщини,

а мудре слово ще не раз допомагало нам у роботі!

ЖИТТЯ, МОВ ФАКЕЛ (Віктору Федоровичу Коваленку – 70 років)

1 січня 2010 року виповнилося 70 років відомому вченому, завідувачу лабораторії фізіології Інституту свинарства УААН, заслуженому винахіднику України, доктору біологічних наук, професору, академіку Української академії аграрних наук, представнику України в Європейській асоціації з відтворення домашніх тварин (ESDAR), колишньому випускнику Полтавської державної аграрної академії Віктору Федоровичу Коваленку.

Є люди, яким Бог кладе на плечі важкий тягар випробувань, але в той же час дає їм опору, щоб вистояти, не зламатися, не втратити віру в життя. Ця опора у кожного своя. Коли мова йде про Віктора Федоровича Коваленка, то кожен, хто знає цю мудру і талановиту людину, погодиться: його опорою в житті були і мужність, і вірність своїй професії, й філософський погляд на життя, іронія і самоіронія, тонке відчуття гумору, без якого неможливо подолати ті випробування, які випали на його долю.

Народився Віктор Федорович у передвоєнному 1940 році в селі Власівка Глобинського району, відомого своїми талантами. На початку Великої Вітчизняної війни, в червні 1941 року, з матір'ю та своєю старшою сестрою (1937 року народження) переїхав до бабусі у село Андріївка Новосанжар-

ського району Полтавської області, яке стало його рідним на все життя. Віктор Федорович постійно відвідує його, спілкується зі своїми земляками, за можливістю намагається допомогти у їхніх особистих справах (особливо літнім людям), а також дає поради з виробничих питань колективного господарювання сучасного села.

Після закінчення в 1958 р. на «відмінно» Андріївського зоотехнікуму був направлений на роботу в Український НДІ тваринництва степових районів ім. М.Ф. Іванова «Асканія-Нова» Херсонської області, де з серпня 1958 по серпень 1959-го працював техніком у відділі свинарства. Там під керівництвом академіка Л.К. Гребеня і розпочав свою наукову діяльність. Під час навчання на зоотехнічному факультеті Полтавського сільськогосподарського інституту виявив особливий інтерес до досліджень і свої перші наукові роботи опублікував ще будучи студентом у 1963 році. Після закінчення «з відзнакою» ПСПІ був направлений на роботу в Інститут свинарства УААН, у лабораторію фізіології, яку очолював тоді видатний вчений із світовим ім'ям академік О.В. Квасницький. Під його керівництвом В.Ф. Коваленко закінчив аспірантуру і в 1969 р. успішно захистив кандидатську дисертацію на тему «Вивчення складу ембріотрофу у свиноматок». У 1974 р. отримує звання старшого наукового співробітника. В Інституті свинарства він пройшов усі шаблі – від аспіранта до заступника директора з наукової роботи.

У 1988 р. на спецраді Науково-дослідного інституту тваринництва Лісостепу та Полісся захистив докторську дисертацію «Фізіологічні аспекти підвищення відтворювальної здатності свиноматок».

Наукові пошуки Віктор Федорович здійснював у трьох напрямках: фундаментальні дослідження; конструювання різних приладів і обладнання для використання у свинарстві; розв'язання проблем практичного характеру. Завдяки його багаторічним гармонійно поєднаним теоретичним дослідженням і випробуванням із проблем фізіології свиней, а також технології виробництва та переробки продуктів тваринництва створено науково перспективний напрям, який має важливе народногосподарське значення.

З питань фізіології вчений виконав цикл досліджень із вивчення особливостей вуглеводного, білкового, ліпідного, вітамінного та мінерального обміну в організмі свиноматок у взаємозв'язку з їх продуктивністю та розвитком ембріонів.

Вперше у світовому свинарстві довів можливість та необхідність синхронізації опоросів, запропонувавши методи її застосування у широкій виробничій практиці.

Розробив нові способи відновлення порушеної відтворювальної функції та зниження ембріональної смертності у свиноматок, технологію глибокого заморожування сперми кнурів. Сконструював окремі прилади для штучного осіменіння свиноматок, серійний випуск одного з яких налагоджено в 1994 році.

Вперше встановив істотні відмінності в обміні вуглеводів у матці, а саме: відсутність фосфоролітичного шляху розщеплення глікогену в ендометрії та плодових оболонках. Сформулював дві теорії про локально-міжтканинну диференціацію фізіологічних процесів у матці та циклічну лабільність гомеостазу метаболічних процесів у ній.

Із технологічних розробок запропонував ефективні варіанти реконструкції та створення нових перспективних типів тваринницьких приміщень із метою значного зниження енерговитрат, трудомісткості робочих процесів і підвищення рентабельності галузі свинарства. Розробив новітні технології в плані збереження екології навколишнього середовища: застосування пластової води у годівлі сільськогосподарських тварин, виробництво сухих ферментованих кормів, а також підвищення перетравності поживних речовин кормів із використанням сучасних агрегатів для обробки зерна. Коваленко В.Ф. надає дійову допомогу виробництву щодо впровадження наукових досягнень. Виконані ним науково-дослідні роботи та створені прилади відзначаються новизною й пріоритетністю.

Матеріали його розробок включені в 25 практичних рекомендацій та методичних посібників державного рівня. У його активі понад 350 опублікованих робіт, монографій, книг, брошур, 46 патентів та авторських свідоцтв, 11 раціоналізаторських пропозицій. Широкою популярністю користуються його монографії та книги, зокрема «Свиноводство», «Відтворення поголів'я у промисловому свинарстві», «Підвищення репродуктивної здатності свиноматок», «Інтенсивні тех-

нології виробництва свинини», «Довідник технолога промислового свинарського комплексу», «Довідник техника зі штучного осіменіння свиней», «Довідник зооінженерних термінів» тощо.

Чимало сил і часу Віктор Федорович віддає підготовці молодих наукових кадрів. Він успішно поєднує наукову, виробничу та педагогічну діяльність. Під його керівництвом підготовлено одного доктора біологічних наук (професор О.І. Цебржинський) та 17 кандидатів наук: О.І. Підтереба, О.М. Бондаренко, М.В. Вітязь, А.М. Шостя, Л.О. Куценко, М.В. Денисенко, Р.В. Аніскіна-Левчук, С.О. Усенко, О.А. Біндюг, С.Г. Зінов'єв, Т.П. Гармаш, С.В. Пилипенко, С.Г. Мироненко, О.О. Титаренко, О.І. Мироненко, О.О. Держговський, А.В. Базалевич.

Окрім цього В.Ф. Коваленко є членом комітету Європейської асоціації з відтворення домашніх тварин, двох спеціалізованих вчених рад із захисту дисертацій. Він – професор Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, неодноразово призначався головою ДЕК на факультеті технології виробництва і переробки продукції тваринництва Полтавської державної аграрної академії.

Коваленко В.Ф. нагороджений Почесною грамотою Президії Верховної Ради та Кабінету міністрів України. Він – заслужений винахідник України (1983 р.), лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2004 р.).

Життєвий шлях професора В.Ф. Коваленка, його невтомне серце сповнені любові, віри й надії. І цим нетлінним зерном він щедро засіває поле життя, зустрічаючи свій ювілей у розквіті творчих сил, у чудовій професійній формі, в полоні нових наукових планів і задумів.

Від імені колег та наукової школи В.Ф. Коваленка щиро вітаємо вельмишановного Віктора Федоровича зі славним ювілеєм.

Шановний Вікторе Федоровичу!

Нехай ніколи не полишає Вас бажання служити науці, хай буде міцним здоров'я, постійною й справжньою повага друзів, колег, учнів, а набутий досвід ще довгі роки слугує нашій Україні.

То ж із роси і води Вам, на многії-многії літа!

О.М. Бондаренко, кандидат сільськогосподарських наук, доцент,

О.О. Держговський, асистент

Полтавська державна аграрна академія,

А.М. Шостя, кандидат біологічних наук, ст. наук. співробітник,

О.А. Біндюг, С.Г. Зінов'єв, кандидати

сільськогосподарських наук,

Інститут свинарства ім. О.В. Квасницького УААН,

О.І. Цебржинський, доктор біологічних наук, професор

Миколаївський державний університет ім. В.О. Сухомлинського